

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Фінансів, обліку і оподаткування» (№ 604)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 В.А. Фурсова
(ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ФІНАНСІВ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»
(найменування спеціалізації)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

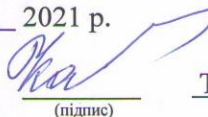
Розробник: Гребенікова О.В., доцент каф., к.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Протокол № 1 від «28» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

Т.В. Калінеску
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

ЗВО першого (бакалаврського) рівня

ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» elilcaj Рурин Д.В.
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Гребенікова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент. З 2000 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- гроші і кредит;
- теорія фінансів;
- інвестиційний аналіз;
- управління інноваціями;
- страхування;
- облік у бюджетних установах;
- фінанси підприємств;
- казначейська справа.

Напрями наукових досліджень: інвестиційна діяльність промислових підприємств, діагностика фінансового стану машинобудівних підприємств, управління інноваційним розвитком.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредитів ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 102 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – політична економія.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – гроші і кредит; фінанси; банківська система, страхування.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення: системних знань щодо загальних закономірностей розвитку теорії фінансів. Надання студентам базових знань з теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни.

Завдання: засвоєння студентами теоретичних основ теорії фінансів, оволодіння знаннями закономірностей у сфері фінансових відносин, застосування їх на практиці фінансової роботи; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання теорії фінансів як основи грошово-кредитної політики держави, сформувані широку і правильну уяву студентів про взаємозв'язок курсу “Теорія фінансів” з іншими теоретичними дисциплінами.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності:**

- здатність навчатися та самонавчатися;
- здатність до формування ринково-орієнтованого економічного світогляду;
- здатність до оцінки та аналізу соціально-економічних процесів і явищ, використання економічних знань у професійній діяльності;
- розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку фінансових систем;
- здатність опанувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового, банківського, страхового, інвестиційного ринку
- базові знання наукових понять і методів, необхідних для розуміння принципів функціонування фінансової системи.

Програмні результати навчання:

- розуміння основ організації фінансів на підприємствах, у банківських установах, страхових компаніях, бюджетних установах, державних фінансових органах.
- уміння застосовувати на практиці навички щодо механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи теорії фінансів

Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Практичне заняття: «Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Розвиток людського суспільства, вдосконалення виробничих відносин, виникнення товарно-грошових відносин. Формування і розвиток фінансової науки. Загальне та специфічне в розвитку фінансової науки в Україні. Новітні уявлення вітчизняних учених про розвиток фінансової науки. Категорії і закони фінансової науки як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення основних етапів становлення та розвитку фінансової науки. Ознайомлення з категоріями і законами фінансової науки як форми наукового пізнання сутності фінансових відносин.

Тема 2. Суть і функції фінансів.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Суть і функції фінансів».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Фінанси як продукт товарно-грошових відносин і розвитку держави. Фінанси як економічна категорія, їх об'єктивна необхідність, зміст і призначення в суспільстві. Функції фінансів.

Фінанси і гроші. Роль фінансів в розподілі і перерозподілі валового внутрішнього продукту і національного доходу. Фінансові методи регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення функцій фінансів. Ознайомлення з фінансовими методами регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

Тема 3. Фінансова система.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Фінансова система».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Фінансова система, її структура, особливості побудови в різні періоди розвитку суспільства і державних утворень. Історичний аспект розвитку фінансової системи України як незалежної держави. Загальна характеристика складових фінансової системи України. Правова та економічна основа фінансової системи України та проблеми її вдосконалення.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення загальної характеристики складових фінансової системи України. Ознайомлення з правовою та економічною основою фінансової системи України та проблемами її вдосконалення.

Тема 4. Фінансова політика.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Практичне заняття: «Фінансова система».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Фінансова політика держави - важлива ланка економічної політики. Призначення, зміст, основні принципи і завдання фінансової політики. Форми і методи реалізації фінансової політики. Вплив фінансової політики на економічний і соціальний розвиток держави. Державне регулювання внутрішнього й зовнішнього ринку. Фінансова політика суб'єктів господарювання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення функцій фінансів. Ознайомлення з фінансовими методами регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

Тема 5. Фінанси в економічній системі держави.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 5 годин.*

- *Практичне заняття: «Фінанси в економічній системі держави».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Призначення і роль фінансів в економічній системі держави. Фінансовий механізм. Фінанси і ціна. Фінанси і оплата праці. Фінанси і кредит. Фінансові санкції і стимули. Фінансові ресурси. Фінансові баланси. Фінансові показники і їх зв'язок з загальноекономічними показниками. Фінансове планування і прогнозування. Система фінансових балансів. Фінансові резерви.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення видів фінансових ресурсів. Ознайомлення з фінансовими показниками і їх зв'язком з загальноекономічними показниками.

Модульний контроль.

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти функціонування структурних елементів фінансової системи

Тема 6. Державні фінанси.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Державні фінанси».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Державний бюджет: суть та призначення. Бюджетна система та державний устрій держави. Бюджетний процес. Державний кредит і державний борг. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення суті і призначення державного бюджету. Ознайомлення з економічною сутністю і роллю податків у формуванні державних фінансів.

Тема 7. Місцеві фінанси.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Місцеві фінанси».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність місцевих фінансів, їх структура та функції. Доходи та видатки місцевих бюджетів. Управління місцевими фінансами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення видів доходів і видатків місцевих бюджетів. Ознайомлення з особливостями формування місцевих бюджетів в Україні.

Тема 8. Фінанси підприємств.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Практичне заняття: «Фінанси підприємств».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність фінансів підприємств. Вибір підприємствами організаційно-правових форм у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності. Роль фінансової роботи в управлінні підприємствами. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. Фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів. Фінансове забезпечення функціонування

обігових коштів. Витрати і доходи підприємств, їх класифікація. Фінансові результати та фактори, що впливають на них.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення фінансових аспектів формування та функціонування основних засобів. Ознайомлення з витратами і доходами підприємств, їх класифікацією.

Тема 9. Фінанси домогосподарств.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Фінанси домогосподарств».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств. Інвестування в людський капітал.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення суті поняття «людський капітал». Ознайомлення з основами інвестування у людський капітал.

Тема 10. Міжнародні фінанси.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Практичне заняття: «Міжнародні фінанси».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Загальна характеристика світового фінансового ринку. Характеристика структури світового фінансового ринку. Міжнародні розрахунки та операції валютного ринку. Міжнародні валютні системи та фінансові інституції. Регулювання міжнародних фінансів. Структурні зміни міжнародної фінансової системи в умовах глобалізації.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення видів міжнародних валютних систем та фінансових інституцій. Ознайомлення з особливостями структурних змін міжнародної фінансової системи в умовах глобалізації.

Модульний контроль.

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу з дисципліни «Теорія фінансів», яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання виконується за темами:

1. Історичні передумови виникнення фінансів.
2. Формування і розвиток фінансової науки.
3. Категорії і закони фінансової науки як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.
4. Фінанси як економічна категорія розподілу.
5. Фінанси як вартісна категорія, її ознаки і зв'язок з грошима.
6. Сфери фінансових відносин та інституційна структура фінансової системи.
7. Призначення і роль фінансів в економічній системі держави.
8. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.
9. Вплив фінансів на суспільне виробництво (напрями, якісний і кількісний аспекти).
10. Фінансовий механізм та його структурні елементи.
11. Зміст і склад державних фінансів.
12. Призначення, зміст, основні принципи і завдання фінансової політики.
13. Методи фінансового забезпечення та сфери застосування.
14. Фінансові важелі та їх місце у фінансовому механізмі.
15. Сутність фінансової системи.
16. Характеристика фінансових суб'єктів господарювання.
17. Фінанси підприємств як основа фінансів суспільства.
18. Податкова політика: сутність і характеристика.
19. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів.
20. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів.

Індивідуальне завдання: реферативна робота з курсу «Теорія фінансів» за індивідуальною темою.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 2 години.*

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Теорія фінансів» передбачено застосування активних та інтерактивних методів навчання – проблемних та міні лекцій, практичних занять у активній формі, тестування, розв'язання ситуаційних та практичних завдань, розгляд кейсів, ділові ігри.

Лекції, практичні заняття, самостійна робота з навчальною та довідковою літературою, самостійне виконання індивідуального завдання,

консультації. За рядом тем лекційного матеріалу передбачено використання мультимедійного обладнання у вигляді тематичних відеороликів, які розкривають суть окремих тем даної дисципліни.

Контроль знань виконується за принципами кредитно-модульної системи і складається з поточного, модульного та підсумкового. Підсумковий контроль проводиться за тестами з кожного змістового модулю та результатами захисту індивідуального завдання.

7. Методи контролю

Поточне усне опитування, оцінка виконання практичних завдань, підсумковий контроль у формі заліку, підсумковий контроль у формі заліку.

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та проміжного контролю згідно з графіком навчального процесу.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Робота на практичних заняттях	0...3	5	0...15
Модульний контроль	0...25	1	10...25
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Робота на практичних заняттях	0...3	4	0...15
Модульний контроль	0...25	1	10...25
Виконання та захист індивідуального завдання	10...15	1	5...10
Всього за семестр			25...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для іспиту, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних і двох практичних завдань. Максимальну кількість балів за кожне питання 25 балів, загальна сума – 100 балів.

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1) об'єктивно та професійно грамотно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в суспільстві;

2) розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, фінансів підприємницьких структур, міжнародних фінансів;

3) обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

1) аналізувати сучасний стан та перспективи майбутнього розвитку фінансового ринку України;

2) уміти розробляти і вирішувати питання теорії і практики фінансової політики держави в умовах ринкової економіки.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати основні поняття навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Мати елементарні навички виконання завдань.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Вміти формулювати висновки, застосовуючи теоретичні знання на практиці. Самостійно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх. Робити аргументовані висновки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, а також виконувати завдання, не передбачені навчальною програмою.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-

професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В.– Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. – 80 с.

2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. – 20 с.

3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2020. – 20 с.

4. Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4380>

11. Рекомендована література

Базова

1. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко [та ін.] ; заг. ред. В. М. Федосов, С. І. Юрій. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 576 с.

2. Теорія фінансів: навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. П. Чернявський [та ін] ; Одеський держ. економічний ун-т, Академія держ. податкової служби України. - К. : Дія, 2000. - 236 с.

3. Василик О.Д. Теорія фінансів: підручник для студ. екон. спец. вищих закл. освіти / О. Д. Василик ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : НІОС, 2003. - 411 с.

4. Теорія фінансів: тестові завдання / уклад. Н. А. Бак ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ, 2009. - 114 с.

5. Теорія фінансів: навч. посіб. / О. А. Івашко ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк : Вежа-Друк, 2014. - 403 с.

Допоміжна

1. Фінанси (теорія і практика фінансів України та зарубіжних країн): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Наумов А. Ф., Наумова Л. М. - Миколаїв : Швець В. Д., 2013. - 351 с.

2. Теорія та практика світових фінансів: підручник / С. Я. Боринець ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2016. - 431 с.

3. Фінанси: навч. посібник в 2-х частинах / Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. / за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

4. Фінанси: навч. посібник / Іжевський П.Г., Кошонько О.В. – Львів: «Магнолія 2006», 2013.– 373 с.

5. Кремень О. І. Фінанси: навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. —

К.: ЦУЛ, 2012. — 416 с.

6. Фінанси: навч. посібник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Вид-во Ліра-К, 2017. – 720 с.

7. Національні фінанси: навч. посібник / Грушко В.І, Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.

8. Меренкова Л. О. Фінанси: конспект лекцій у схемах і таблицях / Л.О. Меренкова. – Х.: ХНЕУ, 2010. – 79 с.

9. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.

10. Фінанси: курс для фінансистів: підручник / за ред. д.е.н, проф. Буряка П. Ю., д.е.н. проф. Жихор О. Б. – К.: Ха-Тек Прес, 2010. – 528 с.

11. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін. – Х.: Право, 2013. – 400 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>

4. Офіційний сайт державної служби статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.